

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 27 marca 2012 r.*

Artykuł 82 WE — Przedsiębiorstwo pocztowe zajmujące pozycję dominującą, na którym ciąży obowiązek świadczenia usług powszechnych w zakresie doręczania niektórych przesyłek adresowanych — Stosowanie niskich cen wobec niektórych dawnych klientów konkurenta — Brak dowodów dotyczących zamiaru — Dyskryminacja cenowa — Niskie i wybiórcze ceny — Rzeczywiste lub prawdopodobne wykluczenie konkurenta — Wpływ na konkurencję i, z tego względu, na konsumentów — Obiektywne uzasadnienie

W sprawie C-209/10

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Højesteret (Dania) postanowieniem z dnia 27 kwietnia 2010 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 3 maja 2010 r., w postępowaniu:

Post Danmark A/S

przeciwko

Konkurrencerådet,

przy udziale:

Forbruger-Kontakt a-s,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: V. Skouris, prezes, A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.C. Bonichot, prezesi izb, A. Rosas, A. Ó Caoimh (sprawozdawca), L. Bay Larsen, T. von Danwitz, A. Arabadjiev i E. Jarašiūnas, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Mengozzi,

sekretarz: C. Strömholm, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 1 marca 2011 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Post Danmark A/S przez S. Zincka, advokat, T. Lübbiga, Rechtsanwalt, oraz N. Westergaarda, advokat,
- w imieniu Forbruger-Kontakt a-s przez P. Stiga Jakobsena, advokat,

* Język postępowania: duński.

- w imieniu rządu duńskiego przez C. Vanga, działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez O. Koktvedgaard, advokat,
- w imieniu rządu czeskiego przez M. Smolka, T. Müllera oraz V. Štencla, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu włoskiego przez G. Palmieri, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez F. Arenę, avvocato dello Stato,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez B. Gencarellego oraz U. Nielsena, oraz przez K. Mojzesowicz, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Urzędu Nadzoru EFTA przez X. Lewisa oraz M. Schneidera, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 24 maja 2011 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 82 WE.
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między Post Danmark A/S (zwaną dalej „Post Danmark”) a Konkurrencerådet (radą ds. konkurencji) dotyczącego cen oferowanych przez Post Danmark trzem dawnym klientom swojego konkurenta, Forbruger-Kontakt a-s (zwaną dalej „Forbruger-Kontakt”).

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

- 3 Post Danmark i Forbruger-Kontakt są dwoma wiodącymi w Danii przedsiębiorstwami w sektorze doręczania przesyłek nieadresowanych (reklam, książek telefonicznych, przewodników, gazet lokalnych i regionalnych, itp.). Zgodnie z postanowieniem odsyłającym sektor ten został całkowicie zliberalizowany i nie jest objęty żadnymi duńskimi uregulowaniami dotyczącymi usług pocztowych. W sprawie zawisłej przed sądem krajowym jest bezsporne, że właściwy rynek można ograniczyć do rynku usług doręczania przesyłek nieadresowanych w Danii.
- 4 W okresie, w którym zaistniały okoliczności faktyczne mające znaczenie w niniejszej sprawie, Post Danmark posiadała monopol w zakresie doręczania adresowanych listów i paczek poniżej określonego limitu wagowego, któremu towarzyszył obowiązek doręczania przesyłek adresowanych poniżej tego limitu wagowego w ramach powszechnych usług pocztowych ze względu na wyłączne prawo doręczania. W tym celu przedsiębiorstwo to dysponowało siecią pokrywającą całość terytorium krajowego, wykorzystywaną również do doręczania przesyłek nieadresowanych.
- 5 Głównym przedmiotem działalności Forbruger-Kontakt należącej do grupy Søndagsavisen a-s jest doręczanie przesyłek nieadresowanych. W okresie, w którym zaistniały okoliczności faktyczne zawisłej przed sądem krajowym sprawy, Forbruger-Kontakt utworzyła – przede wszystkim poprzez przejmowanie mniejszych dystrybutorów – sieć dystrybucji obejmującą niemal całe terytorium krajowe.
- 6 Do 2004 r. koncerny SuperBest, Spar i Coop będące przedsiębiorstwami prowadzącymi supermarkety, były ważnymi klientami Forbruger-Kontakt. Pod koniec 2003 r. Post Danmark zawarła umowy z tymi trzema koncernami, zapewniając sobie doręczanie ich przesyłek nieadresowanych od dnia 1 stycznia 2004 r.

- 7 Przed zawarciem umowy z Post Danmark spółka Coop podjęła negocjacje zarówno z tym przedsiębiorstwem, jak i z Forbruger-Kontakt. Oferty cenowe zaproponowane przez obydwa przedsiębiorstwa były podobne, jednakże nieco korzystniejsza była oferta Post Danmark.
- 8 W następstwie skargi złożonej przez Forbruger-Kontakt Konkurrencerådet decyzją z dnia 29 września 2004 r. uznała, że Post Danmark, nadużyła swojej pozycji dominującej na duńskim rynku usług doręczania przesyłek nieadresowanych, stosując z jednej strony rabaty lojalnościowe, traktując klientów znajdujących się w tej samej sytuacji odmiennie pod względem stosowanych cen i rabatów (co zostało uznane przez Konkurrencerådet za „wtórną dyskryminację cenową”) i z drugiej strony stosując wobec dawnych klientów Forbruger-Kontakt inne ceny niż oferowane własnej klienteli, nie mogąc przy tym uzasadnić istotnych różnic w cenach i obniżkach wysokością ponoszonych kosztów (praktyka uznana przez Konkurrencerådet za „pierwotną dyskryminację cenową”).
- 9 Sąd krajowy wskazuje, że ceny zaproponowane koncernowi Coop nie pozwalały Post Danmark na pokrycie „średnich kosztów całkowitych”, lecz wyłącznie „średnich kosztów przyrostowych” tego przedsiębiorstwa.
- 10 Zdaniem Post Danmark umowa zawarta z tym koncernem umożliwiła uzyskanie znacznych oszczędności skali wynikających szczególnie z faktu, że umowa ta obejmowała pięć działających w ramach koncernu sieci sklepów, czyli nawet do pięciu przesyłek na każde gospodarstwo domowe. W tym względzie postanowienie odsyłające wskazuje, że koszty doręczania przez Post Danmark przesyłek nieadresowanych uległy obniżeniu o 0,13 DKK za przesyłkę od 2003 r. do 2004 r.
- 11 Konkurrencerådet uznała jednakże, że w ramach analizy kosztów powyższy czynnik nie miał znaczenia dla całościowej oceny polityki cenowej zastosowanej przez Post Danmark względem koncernu Coop. Z jednej strony bowiem kryterium oparte na uzyskaniu oszczędności skali nie zostało uwzględnione w ogólnej polityce cenowej i przy określaniu wysokości rabatów i upustów stosowanych przez Post Danmark, a z drugiej strony nieznaczne obniżenie kosztu doręczania do jednego gospodarstwa domowego więcej niż jednej przesyłki nie ma związku z okolicznością, że wszystkie te przesyłki pochodzą od jednego nadawcy.
- 12 Decyzją z dnia 1 lipca 2005 r. Konkurrenceankenævnet (komisja odwoławcza ds. konkurencji) potwierdziła decyzję Konkurrencerådet z dnia 29 września 2004 r.
- 13 Konkurrenceankenævnet ponadto utrzymał w mocy decyzję Konkurrencerådet z dnia 24 listopada 2004 r., w której organ ten uznał, że nie zdołano wykazać istnienia po stronie Post Danmark zamiaru wyeliminowania konkurencji, wobec czego przedsiębiorstwo to nie nadużyło swej pozycji dominującej na rynku usług doręczania przesyłek nieadresowanych poprzez stosowanie drapieżnych cen.
- 14 Wyżej wymienione decyzje wydane przez Konkurrencerådet i Konkurrenceankenævnet stały się ostateczne w zakresie, w jakim stwierdzały z jednej strony brak nadużycia pozycji dominującej polegającego na stosowaniu drapieżnych cen i z drugiej strony istnienie takiego nadużycia ze względu na prowadzenie polityki „cenowej dyskryminacji wtórnej” wobec klientów Post Danmark innych niż koncerny SuperBest, Spar i Coop.
- 15 Ze względu na to, że decyzje te dotyczyły nadużycia pozycji dominującej z powodu zastosowania wybiórczo niskich cen wobec koncernów SuperBest, Spar i Coop, Post Danmark wniosła do Østre Landsret (wschodniego sądu regionalnego) odwołanie od tych decyzji.
- 16 Postanowieniem z dnia 21 grudnia 2007 r. Østre Landsret podzielił stanowisko przyjęte we wcześniejszych decyzjach przez Konkurrencerådet i Konkurrenceankenævnet w zakresie, w jakim organy te stwierdziły, że Post Danmark nadużyła pozycji dominującej, jaką zajmowała na duńskim

rynku usług doręczania nieadresowanych przesyłek, stosując w latach 2003–2004 w odniesieniu do byłych klientów Forbruger-Kontakt politykę cenową odmienną od stosowanej wobec swych aktualnych klientów, nie mogą przy tym uzasadnić tych różnic wysokością ponoszonych kosztów.

17 Post Danmark wniosła do Højesteret odwołanie od wyroku wydanego przez Østre Landsret. Przedsiębiorstwo to w szczególności podniosło, że zgodnie z kryteriami wynikającymi z wyroku z dnia 3 lipca 1991 r. w sprawie C-62/86 AKZO przeciwko Komisji, Rec. s. I-3359, „zmienionych” decyzją Komisji 2001/354/WE z dnia 20 marca 2001 r. dotyczącą postępowania na podstawie art. 82 traktatu WE (sprawa COMP/35.141 – Deutsche Post AG) (Dz.U. L 125, s. 27), ceny zaoferowane koncernowi Coop mogą zostać uznane za stanowiące nadużycie jedynie wówczas, gdy dowiedzione zostanie istnienie zamiaru wyeliminowania konkurencji. Natomiast Konkurrenserådet wskazała, że istnienie zamiaru wyeliminowania konkurencji nie stanowi bezwzględnie wymogu, jaki winien zostać spełniony, by stosowanie wybiórczo obniżonych cen, które są niższe niż całkowite koszty średnie, lecz wyższe niż koszty przyrostowe, miało znamiona nadużycia pozycji dominującej.

18 W tych okolicznościach Højesteret postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy art. 82 WE należy interpretować w ten sposób, że wybiórcze obniżanie cen przez zajmujące pozycję dominującą przedsiębiorstwo pocztowe, na którym ciąży obowiązek świadczenia usług powszechnych, do poziomu niższego niż średnie koszty całkowite tego przedsiębiorstwa, lecz wyższego niż jego średnie koszty przyrostowe, może stanowić nadużycie wykluczające w sytuacji, gdy zostanie dowiedzione, że ustalenie ceny na takim właśnie poziomie nie miało na celu wyeliminowania konkurenta?

2) W przypadku udzielenia na pytanie pierwsze odpowiedzi, że wybiórcze obniżanie cen w warunkach opisanych w tym pytaniu może w pewnych okolicznościach stanowić nadużycie wykluczające, jakie okoliczności sąd krajowy winien wziąć pod uwagę?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

19 Sąd krajowy w pytaniach, które należy rozpatrzyć łącznie, zwraca się zasadniczo o ustalenie, jakie są okoliczności, w których polityka niskich cen stosowana w odniesieniu do niektórych dawnych klientów konkurenta przedsiębiorstwa zajmującego pozycję dominującą winna być uznana za stanowiącą nadużycie wykluczające sprzeczne z art. 82 WE i w szczególności, czy stwierdzenie istnienia takiej praktyki można uzasadnić jedyną okolicznością, że cena zastosowana przez przedsiębiorstwo zajmujące pozycję dominującą w odniesieniu do jednego tylko klienta jest niższa od poziomu średnich kosztów całkowitych przypisywanych rozważanej działalności, lecz wyższa niż związane z nią średnie koszty przyrostowe.

20 Z orzecznictwa wynika, że art. 82 WE dotyczy nie tylko praktyk wyrządzających bezpośrednią szkodę konsumentom, ale także praktyk, które wyrządzają im szkodę poprzez naruszenie zasad konkurencji (wyrok z dnia 17 lutego 2011 r. w sprawie C-52/09 TeliaSonera Sverige, Zb. Orz. s. I-527, pkt 24 i przytoczone tam orzecznictwo). W ten właśnie sposób należy rozumieć zawarte w pytaniach prejudycjalnych pojęcie nadużycia wykluczającego.

21 Z utrwalonego orzecznictwa wynika, że stwierdzenie istnienia takiej pozycji dominującej samo w sobie nie pociąga za sobą postawienia jakiegokolwiek zarzutu wobec przedsiębiorstwa, które ją posiada (zob. wyroki: z dnia 9 listopada 1983 r. w sprawie 322/81 Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin przeciwko Komisji, Rec. s. 3461, pkt 57; a także z dnia 16 marca 2000 r. w sprawach połączonych C-395/96 P i C-396/96 P Compagnie maritime belge transports i in. przeciwko Komisji, Rec. s. I-1365, pkt 37). Artykuł 82 WE nie ma bowiem na celu uniemożliwienia przedsiębiorstwu zdobycia, dzięki jego

- własnym świadczeniom, dominującej pozycji na rynku (zob. w szczególności ww. wyrok w sprawie TeliaSonera Sverige, pkt 24). Przepis ten nie zmierza także do zapewnienia, aby konkurenci mniej skuteczni niż przedsiębiorstwo zajmujące pozycję dominującą pozostali na rynku.
- 22 Nie każdy skutek w postaci wykluczenia musi koniecznie prowadzić do naruszenia konkurencji (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie TeliaSonera Sverige, pkt 43). Z definicji konkurencja między świadczeniami może doprowadzić do zniknięcia z rynku lub do odsunięcia na dalszy plan konkurentów mniej skutecznych, a zatem – mniej interesujących dla konsumentów w szczególności pod względem cen, możliwości wyboru, jakości i innowacyjności.
- 23 Również zgodnie z utrwalonym orzecznictwem na przedsiębiorstwie zajmującym pozycję dominującą ciąży szczególna odpowiedzialność za to, by swym zachowaniem nie naruszało ono skutecznej i niezakłóconej konkurencji na wspólnym rynku (zob. wyrok z dnia 2 kwietnia 2009 r. w sprawie C-202/07 P France Télécom przeciwko Komisji, Zb. Orz. s. I-2369, pkt 105 i przytoczone tam orzecznictwo). Jeżeli istnienie pozycji dominującej wywodzi się z dawnego monopolu ustawowego, okoliczność ta winna być uwzględniona.
- 24 W tym względzie należy również przypomnieć, że art. 82 WE dotyczy w szczególności zachowań przedsiębiorstwa zajmującego pozycję dominującą, które stwarzają, poprzez stosowanie środków odmiennych od tych, które stosuje się w warunkach normalnej konkurencji na podstawie świadczeń podmiotów gospodarczych, na niekorzyść konsumentów przeszkodę w utrzymaniu istniejącego na rynku poziomu konkurencji, lub w jej rozwoju (zob. podobnie ww. wyroki: w sprawie AKZO przeciwko Komisji, pkt 69; w sprawie France Télécom przeciwko Komisji, pkt 104, 105; wyrok z dnia 14 października 2010 r. w sprawie C-280/08 P Deutsche Telekom przeciwko Komisji, Zb. Orz. s. I-9555, pkt 174, 176, 180 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 25 Artykuł 82 WE zakazuje zatem w szczególności przedsiębiorstwu zajmującemu pozycję dominującą stosowania praktyk powodujących skutki w postaci wykluczenia wobec jego konkurentów uważanych za będących równie skutecznymi jak to przedsiębiorstwo oraz wzmacniających jego dominującą pozycję przy użyciu środków innych niż oparte na konkurencji między świadczeniami. Z tej perspektywy nie każda konkurencja cenowa może być uznana za zgodną z prawem (zob. podobnie ww. wyroki: w sprawie AKZO przeciwko Komisji, pkt 70, 72; w sprawie France Télécom przeciwko Komisji, pkt 106; a także w sprawie Deutsche Telekom przeciwko Komisji, pkt 177).
- 26 Aby ustalić, czy przedsiębiorstwo zajmujące pozycję dominującą nadużyło tej pozycji poprzez stosowanie praktyk cenowych, należy poddać ocenie wszystkie okoliczności i zbadać, czy te praktyki mają na celu pozbawienie nabywcy lub ograniczenie mu możliwości wyboru źródeł zaopatrzenia, zamknięcie dostępu do rynku konkurentom, zastosowanie w odniesieniu do partnerów handlowych nierównych warunków do równoważnych świadczeń i stworzenie im przez to niekorzystnych warunków konkurencji lub umocnienie pozycji dominującej wskutek zakłócenia konkurencji (ww. wyrok w sprawie Deutsche Telekom przeciwko Komisji, pkt 175 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 27 W ww. wyroku w sprawie AKZO przeciwko Komisji, w której rozstrzygano, czy przedsiębiorstwo zastosowało drapieżne ceny, Trybunał orzekł, w pierwszej kolejności w pkt 71 tego wyroku, że ceny niższe od średniej kosztów „zmiennych” (kosztów wahających się w zależności od wyprodukowanych ilości), należy co do zasady uważać za stanowiące nadużycie, ponieważ domniemywa się, że stosując te ceny, przedsiębiorstwo zajmujące pozycję dominującą realizuje jedynie cel gospodarczy polegający na wyeliminowaniu swoich konkurentów. W drugiej kolejności Trybunał orzekł w pkt 72 ww. wyroku, że ceny niższe od średniej kosztów całkowitych, lecz wyższe niż średnia kosztów zmiennych uważa się za ceny stanowiące nadużycie, gdy są częścią planu zmierzającego do wyeliminowania konkurenta.

- 28 Dla dokonania oceny zgodności z prawem polityki niskich cen stosowanej przez przedsiębiorstwo zajmujące pozycję dominującą Trybunał odwołał się zatem do kryteriów opartych na porównaniu danych cen i niektórych kosztów poniesionych przez przedsiębiorstwo dominujące, jak również na jego strategii (zob. ww. wyroki: w sprawie AKZO przeciwko Komisji, pkt 74; w sprawie France Télécom przeciwko Komisji, pkt 108).
- 29 Co się tyczy istnienia ewentualnej antykonkurencyjnej strategii Post Danmark, z akt sprawy wynika, że skarga leżąca u podstaw sporu przed sądem krajowym dotyczyła możliwości, zgodnie z którą prowadząc politykę niskich cen wobec niektórych klientów ważnych dla jej konkurenta Post Danmark mogła wyeliminować tego konkurenta z danego rynku. Jak zaś wynika z postanowienia odsyłającego, nie można było ustalić, czy Post Danmark umyślnie dążyła do wyeliminowania konkurencji.
- 30 Ponadto, wbrew twierdzeniom rządu duńskiego, który zgłasza w niniejszym postępowaniu uwagi na poparcie żądań przedstawionych przez Konkurrenserådet w postępowaniu przed sądem krajowym, okoliczność, że praktyka przedsiębiorstwa zajmującego pozycję dominującą może, podobnie jak polityka cenowa będąca przedmiotem sporu przed sądem krajowym, być uznana za „dyskryminację cenową”, to znaczy stosowanie różnych cen w odniesieniu do różnych klientów lub w odniesieniu do różnych kategorii klientów za towary lub usługi, których koszty są takie same, lub, przeciwnie, stosowanie jednolitej ceny w odniesieniu do klientów, dla których koszty oferty różnią się, nie może samo w sobie sugerować obecności praktyki stanowiącej nadużycie wykluczające.
- 31 W niniejszej sprawie z akt sprawy wynika, że do celów porównania cen czy kosztów duńskie organy ochrony konkurencji odwołały się nie do pojęcia „kosztów zmiennych” wskazanego w orzecznictwie opartym na ww. wyroku w sprawie AKZO przeciwko Komisji, lecz oparły się na innym pojęciu, które organy te określiły jako „koszty przyrostowe”. W tym względzie w szczególności z uwag na piśmie rządu duńskiego, jak również z jego odpowiedzi na piśmie udzielonych na pytania zadane przez Trybunał wynika, że owe władze zdefiniowały „koszty przyrostowe” jako „koszty, które miałyby zniknąć w krótkiej lub średniej perspektywie czasowej (od trzech do pięciu lat) w przypadku, gdyby Post Danmark zaprzestała wykonywania działalności w zakresie doręczania nieadresowanych przesyłek”. Ponadto rząd ten wskazał, że co się tyczy „średnich kosztów całkowitych”, zostały one zdefiniowane jako będące „średnimi kosztami przyrostowymi, do których dodano ustaloną na podstawie wyceny część wspólnych kosztów Post Danmark związanych z działalnością odmienną niż obowiązek świadczenia usług powszechnych”.
- 32 Tymczasem, jak zauważył ten rząd w odpowiedziach na piśmie udzielonych na te pytania, w przypadku postępowania przed sądem krajowym charakterystyczne jest istnienie znacznych kosztów związanych jednocześnie z działalnością objętą obowiązkiem świadczenia usług powszechnych przez Post Danmark, jak i z działalnością doręczania przesyłek nieadresowanych. Te koszty „wspólne” wynikają w szczególności z faktu, że w okresie, w którym zaistniały okoliczności faktyczne mające znaczenie w niniejszej sprawie, Post Danmark wykorzystywała zasadniczo tę samą infrastrukturę i tych samych pracowników jednocześnie do działalności doręczania przesyłek nieadresowanych i do działalności, która była zastrzeżona dla niej z tytułu ciężącego na niej obowiązku świadczenia usług powszechnych dotyczących niektórych adresowanych przesyłek. Ten sam rząd wskazuje, że zdaniem Konkurrenserådet ze względu na to, iż działalność doręczania przez Post Danmark przesyłek nieadresowanych oparta była na „wspólnych zasobach łańcucha doręczania” Post Danmark, koszty działalności objętej obowiązkiem świadczenia usług powszechnych mogłyby być obniżone przez okres od trzech do pięciu lat, jeżeli Post Danmark zaprzestałaby doręczania nieadresowanych przesyłek.
- 33 W powyższych okolicznościach z akt sprawy, szczególnie z pkt 148–151, 200 decyzji Konkurrenserådet z dnia 24 listopada 2004 r. wskazanej w pkt 13 niniejszego wyroku, wynika, że dla celów oceny kosztów, jakie uznała ona za „średnie przyrostowe”, Konkurrenserådet uwzględniła między innymi nie tylko koszty stałe i zmienne, które można było przypisać wyłącznie działalności doręczania przesyłek

nieadresowanych, lecz ponadto czynniki uznane za „wspólne koszty zmienne”, „75% przypisywalnych kosztów wspólnych możliwości logistycznych”, jak również „25% nieprzypisywalnych kosztów wspólnych”.

- 34 Należy zauważyć, że w konkretnych okolicznościach sprawy zawisłej przed sądem krajowym taka metoda rozdziału kosztów wydaje się zmierzać do określenia najwyższych kosztów, które można przypisać działalności związanej z doręczaniem przesyłek nieadresowanych.
- 35 W wyniku tej oceny stwierdzono w szczególności, że cena zaproponowana koncernowi Coop nie pozwalała Post Danmark na pokrycie średnich kosztów całkowitych przypisanych łącznej działalności obejmującej doręczanie przesyłek nieadresowanych, lecz pozwalała jej na pokrycie średnich kosztów przyrostowych związanych z tą działalnością, takich jak ocenione przez duńskie organy ochrony konkurencji.
- 36 Ponadto jest bezsporne, że w niniejszej sprawie ceny zaproponowane koncernom Spar i SuperBest zostały określone na poziomie wyższym od tych oszacowanych przez te organy średnich kosztów całkowitych. W tych okolicznościach nie można wywnioskować, że takie ceny wywołują skutki antykonkurencyjne.
- 37 W zakresie cen zastosowanych wobec koncernu Coop polityki cenowej takiej, jak ta będąca przedmiotem sporu przed sądem krajowym nie można zakwalifikować jako nadużycia wykluczającego na tej tylko podstawie, że cena zastosowana przez przedsiębiorstwo zajmujące pozycję dominującą w odniesieniu do jednego tylko klienta jest niższa od poziomu średnich kosztów całkowitych przypisywanych rozważanej działalności, lecz wyższa niż związane z nią odpowiednio ocenione w postępowaniu w sprawie przed sądem krajowym średnie koszty przyrostowe.
- 38 Ze względu na to bowiem, że przedsiębiorstwo zajmujące pozycję dominującą ustala swe ceny na poziomie, który pokrywa najistotniejsze koszty, które mogą być związane z wprowadzaniem towaru do obrotu lub świadczeniem omawianych usług, konkurent równie skuteczny jak to przedsiębiorstwo będzie miał co do zasady możliwość konkurowania z tymi cenami bez ponoszenia nadmiernych długookresowo strat.
- 39 Do sądu krajowego należy dokonanie oceny odpowiednich okoliczności sprawy zawisłej przed sądem krajowym w świetle powyższego stwierdzenia. W każdym razie należy zaznaczyć, że z akt sprawy, którymi dysponuje Trybunał, wynika między innymi, iż Forbruger-Kontakt mogła utrzymać swą sieć dystrybucyjną pomimo utraty przesyłek dostarczanych trzem klientom, których dotyczy sprawa przed sądem krajowym, i w trakcie 2007 r. przejąć przesyłki koncernu Coop oraz przesyłki Spar od tego momentu.
- 40 W przypadku gdy sąd krajowy miałby jednakże po przeprowadzeniu takiej oceny stwierdzić istnienie skutków antykonkurencyjnych wynikających z zachowania Post Danmark, należy przypomnieć, że przedsiębiorstwo zajmujące pozycję dominującą może uzasadnić działania, które mogą być objęte zakazem ustanowionym w art. 82 WE (zob. podobnie wyroki: z dnia 14 lutego 1978 r. w sprawie 27/76 United Brands i United Brands Contineental przeciwko Komisji, Rec. s. 207, pkt 184; z dnia 6 kwietnia 1995 r. w sprawach połączonych C-241/91 P i C-242/91 P RTE i ITP przeciwko Komisji, Rec. s. I-743, pkt 54, 55; a także ww. wyrok w sprawie TeliaSonera Sverige, pkt 31, 75).
- 41 W szczególności takie przedsiębiorstwo może wykazać w tym celu albo że jego działanie jest obiektywnie konieczne (zob. podobnie wyrok z dnia 3 października 1985 r. w sprawie 311/84 CBEM, Rec. s. 3261, pkt 27), albo że skutki w postaci wykluczenia, które działanie to powoduje, mogą zostać zrównoważone, czy też mogą nad nimi przeważać korzyści pod względem efektywności, z których mają pożytek również konsumenci (wyroki: z dnia 15 marca 2007 r. w sprawie C-95/04 P British Airways przeciwko Komisji, Zb. Orz. s. I-2331, pkt 86; ww. wyrok w sprawie TeliaSonera Sverige, pkt 76).

- 42 W tej ostatniej kwestii do przedsiębiorstwa zajmującego pozycję dominującą należy wykazanie, że wzrost efektywności mogący wynikać z danego działania neutralizuje wszelkie przypuszczalne szkodliwe skutki dla konkurencji i interesów konsumentów na rynkach, na które działanie ma wpływ, że wzrost efektywności był lub mógł być osiągnięty dzięki temu zachowaniu, że owo zachowanie jest niezbędne dla osiągnięcia tych korzyści w postaci wzrostu efektywności i że nie wyklucza ono skutecznej konkurencji poprzez wyeliminowanie wszystkich lub większości źródeł rzeczywistej lub potencjalnej konkurencji.
- 43 W niniejszej sprawie wystarczy zauważyć w odniesieniu do rozważań przytoczonych w pkt 11 niniejszego wyroku, że sama okoliczność, iż kryterium opierającego się bezpośrednio na wzroście efektywności nie wymieniono wśród elementów zawartych w cennikach zastosowanych przez Post Danmark, nie może uzasadniać odmowy uwzględnienia w danym przypadku takiego wzrostu efektywności, pod warunkiem że rzeczywisty charakter i zakres tego wzrostu ustalono zgodnie z wymogami wymienionymi w pkt 42 niniejszego wyroku.
- 44 Mając na uwadze całość powyższych rozważań, należy odpowiedzieć na zadane pytania, iż art. 82 WE należy interpretować w ten sposób, iż polityka niskich cen stosowana w odniesieniu do niektórych ważnych dawnych klientów przez przedsiębiorstwo zajmujące pozycję dominującą nie może być uznana za stanowiącą nadużycie wykluczające na tej tylko podstawie, że cena zastosowana przez to przedsiębiorstwo wobec jednego z owych klientów jest niższa od poziomu średnich kosztów całkowitych przypisywanych rozważanej działalności, lecz wyższa niż związane z nią odpowiednio ocenione w postępowaniu w sprawie przed sądem krajowym średnie koszty przyrostowe. Aby ocenić to, czy w okolicznościach takich jak okoliczności rozpatrywanej sprawy zachodziły skutki antykonkurencyjne, należy zbadać, czy ta niemająca obiektywnego uzasadnienia polityka cenowa powoduje rzeczywiste lub prawdopodobne wyeliminowanie konkurenta ze szkodą dla konkurencji, a z tego względu – dla interesów konsumentów.

W przedmiocie kosztów

- 45 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 82 WE należy interpretować w ten sposób, że polityka niskich cen stosowana w odniesieniu do niektórych ważnych dawnych klientów konkurenta przez przedsiębiorstwo zajmujące pozycję dominującą nie może być uznana za stanowiącą nadużycie wykluczające na tej tylko podstawie, że cena zastosowana przez to przedsiębiorstwo wobec jednego z owych klientów jest niższa od poziomu średnich kosztów całkowitych przypisywanych rozważanej działalności, lecz wyższa niż związane z nią odpowiednio ocenione w postępowaniu w sprawie przed sądem krajowym średnie koszty przyrostowe. Aby ocenić to, czy w okolicznościach takich jak okoliczności rozpatrywanej sprawy zachodziły skutki antykonkurencyjne, należy zbadać czy ta niemająca obiektywnego uzasadnienia polityka cenowa powoduje rzeczywiste lub prawdopodobne wyeliminowanie konkurenta ze szkodą dla konkurencji, a z tego względu – dla interesów konsumentów.

Podpisy